

Vương quốc Anh chuyển mạnh sang Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương thời kỳ hậu Brexit: Nguyên nhân, thực trạng và triển vọng

NGUYỄN HỒNG QUÂN*

Tóm tắt: Vương quốc Anh đã xây dựng các kế hoạch hậu Brexit hướng mạnh sang khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, nhằm củng cố, mở rộng lợi ích kinh tế, an ninh, duy trì và thúc đẩy một hệ thống thế giới dựa trên luật lệ, xứng tầm chiến lược Nước Anh toàn cầu. Bài viết tìm hiểu nguyên nhân, thực trạng việc Anh tăng cường, làm sâu sắc hơn quan hệ với các đối tác chủ chốt trong nhóm “Bộ Tứ”, đồng thời đề cập nội dung và triển vọng quan hệ giữa Vương quốc Anh với Đông Nam Á và ASEAN trong thời gian tới năm 2030, nhất là khi Vương quốc Anh đã trở thành đối tác đối thoại chính thức của ASEAN.

Từ khóa: Kế hoạch hậu Brexit, lợi ích kinh tế - an ninh, Ấn Độ Dương – Thái Bình Dương, Vương Quốc Anh.

1. Lý do nước Anh xoay trục sang Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương hậu Brexit

Sau cuộc trưng cầu dân ý về tư cách thành viên của Anh trong Liên minh châu Âu (EU) vào ngày 23/6/2016, Chính phủ Anh đã tính đến vai trò của Anh quốc trong một thế giới hậu Brexit. Đầu năm 2017, Thủ tướng Anh Theresa May đã công bố tầm nhìn hậu Brexit “nước Anh toàn cầu”, gồm đầu tư vào các mối quan hệ, bảo vệ trật tự quốc tế dựa trên quy tắc, cởi mở, hướng ngoại và tự tin trên trường thế giới. Tầm nhìn này xác định ba trung tâm đề tập trung vào hoạt động kinh tế, mở rộng ảnh hưởng chính trị là Mỹ, châu Âu và khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương.

* Viện Chiến lược Quốc phòng

1.1. Hội nhập hơn nữa về kinh tế với khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương

Địa chính trị thế giới đang dịch chuyển sang Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tạo cơ hội kinh tế mới cho Vương quốc Anh. Phát biểu trước chuyến thăm Đông Nam Á tháng 4/2021, Ngoại trưởng Anh Dominic Raab cho biết: “Nghiêng về Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương là rất quan trọng để Vương quốc Anh nắm bắt các cơ hội kinh tế và vượt qua những thách thức mới ở phía trước... Vương quốc Anh đang đầu tư vào các quan hệ đối tác lâu dài như một động lực có lợi trong khu vực” (Gov.uk1). Anh đặt mục tiêu trở thành “đối tác châu Âu có sự hiện diện rộng rãi và hội nhập nhất ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương nhằm hỗ trợ thương mại cùng có lợi, an ninh và các giá trị chung” (Gov.uk2).

Nếu như vài năm trước, châu Á - Thái Bình Dương chỉ đứng thứ ba về giá trị thương mại với

Anh (khoảng 7,5%), thì nay đã trở thành đối tác thương mại phát triển nhanh nhất của Anh và nếu không xảy ra đại dịch Covid-19 năm 2019, dự kiến kim ngạch thương mại của Anh với các nước châu Á ngang bằng với Bắc Mỹ và chiếm khoảng một phần năm tổng kim ngạch thương mại của Singapore. Đối với các quốc gia Đông Nam Á, Vương quốc Anh là đối tác thương mại lớn thứ 12, là nguồn đầu tư trực tiếp nước ngoài lớn thứ sáu¹. Chuyển hướng sang châu Á không chỉ là khát vọng, mà là một chiến lược (Eyal, 2021) của Vương quốc Anh.

Anh dự định mở rộng, đưa quan hệ song phương với tất cả các nước Đông Nam Á đi vào chiều sâu. Anh và Singapore thống nhất mô hình tăng cường “Quan hệ đối tác vì tương lai” xây dựng trên mối quan hệ song phương rộng rãi, nhất là kinh tế kỹ thuật số, an ninh quốc phòng, giáo dục, thanh niên và văn hóa. Anh dự định đàm phán các thỏa thuận tương tự với nhiều nước Đông Nam Á khác, quan tâm tới việc ký kết thỏa thuận thương mại tự do với Indonesia và Thái Lan sau khi rời khỏi EU.

Vương quốc Anh tìm kiếm mạng lưới các hiệp định thương mại tự do với các nền kinh tế quan trọng trong khu vực, xem xét gia nhập Hiệp định Đối tác Toàn diện và Tiến bộ xuyên Thái Bình Dương (CPTPP) (Frederick Kliem, 2021) trong đó Đông Nam Á có bốn thành viên là Brunei, Malaysia, Singapore và Việt Nam, đồng thời hy vọng sẽ được hưởng lợi từ các hiệp định thương mại tự do mà EU đã ký kết với Singapore và Việt Nam.

1.2. Liên kết với các đối tác chung chỉ hướng bảo vệ trật tự quốc tế

Ấn Độ là một trọng tâm đặc biệt trong chiến lược hướng sang Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương của Anh. Hai nước đã nhất trí khuôn khổ quan hệ Anh - Ấn Độ đến năm 2030, trong đó cam kết mở rộng quan hệ đối tác trong lĩnh vực y tế và khả năng phục hồi sau đại dịch; Giải quyết biến đổi khí hậu; Tăng gấp đôi trao đổi thương mại song phương trong thập kỷ tới;

¹ Riêng giá trị trao đổi thương mại Anh-Indonesia đã đạt 2,7 tỷ bảng Anh mỗi năm. Anh là điểm đến hàng đầu cho đầu tư nước ngoài trực tiếp; là đối tác thương mại thứ hai và thứ ba về dịch vụ và hàng hóa của Singapore.

Nhất là tăng cường hợp tác quốc phòng, tập trận chung hải quân, không quân nhằm đẩy mạnh hợp tác ở Tây Ấn Độ Dương. Hai nước đã nâng tầm quan hệ thành “Đối tác Chiến lược Toàn diện” (Gov.uk³). Ấn Độ mong muốn Anh đóng vai trò tích cực hơn trong khu vực (Rahul Roy-Chaudhury, 2021).

Đồng thời, Anh muốn tăng cường quan hệ truyền thống chặt chẽ hơn với Nhật Bản. Năm 2017, hai nước ký thỏa thuận hợp tác quốc phòng, nâng cấp quan hệ đối tác và hợp tác chặt chẽ hơn để duy trì khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do và rộng mở”. Nhật Bản là nền kinh tế lớn thứ hai châu Á và là đồng minh tự nhiên của Anh trong cuộc đấu tranh kiềm chế ảnh hưởng ngày càng tăng của Trung Quốc. Tàu sân bay HMS Queen Elizabeth của Anh hoạt động ở biển Nhật Bản và khu vực trong nỗ lực ủng hộ Mỹ và làm sâu sắc hơn quan hệ Anh - Nhật Bản - Mỹ và các đồng minh Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương khác (Janson và Mats Engman, 2021). Hợp tác song phương Anh - Nhật Bản trong lĩnh vực quân sự đã tiến triển nhanh chóng. Từ năm 2018, các tàu khu trục của Hải quân Hoàng gia Anh đã được triển khai tới khu vực để giám sát hoạt động buôn bán của các tàu Triều Tiên trái lệnh cấm vận của Liên hợp quốc, diễn tập chung với Lực lượng Phòng vệ trên biển Nhật Bản ở ngoài khơi Nam đảo Honshu. Tháng 10/2018, binh sĩ Anh tham gia huấn luyện cùng Lực lượng Phòng vệ mặt đất Nhật Bản. Lần đầu tiên ngoài quân đội Mỹ, quân đội Anh tập trận trên đất Nhật Bản. Hai nước tăng cường hợp tác về công nghệ quân sự, phát triển tên lửa không đối không (tích hợp hệ thống radar do tập đoàn Mitsubishi Electric của Nhật Bản phát triển vào tên lửa Meteor do Anh sản xuất), dự kiến hoàn thành vào năm 2022. Tên lửa này sẽ được lắp trên máy bay chiến đấu tàng hình F-35 của Nhật Bản (Okabe Boburu, 2021).

Bên cạnh đó, Anh muốn tăng cường quan hệ chặt chẽ hơn với Australia. Hai nước có nhiều điểm tương đồng², là một trong những đối tác

² Anh cùng Australia chia sẻ một ngôn ngữ, một nguyên thủ quốc gia, một hệ thống luật chung, các giá trị xã hội, các di sản chung, giá trị chung, mối liên kết giữa

“cùng chí hướng nhất”. Anh và Australia tăng cường liên kết và thích ứng với tình hình hậu Brexit, tăng cường quan hệ song phương thông qua Diễn đàn Lãnh đạo Anh - Australia; Cùng nhau ký kết một số thỏa thuận mới³ để đảm bảo quan hệ song phương không bị gián đoạn sau Brexit (Murray và Matera, 2020). Hai nước tăng cường quan hệ quốc phòng, hợp tác chống lại các mối đe dọa toàn cầu; tăng cường quan hệ đối tác kinh tế chiến lược (Murray, 2019).

Vương quốc Anh có thể tham khảo kinh nghiệm của Australia trong định vị rõ ràng vị trí, duy trì chặt chẽ quan hệ song phương, đa phương với các đối tác, ủng hộ vai trò của ASEAN, là thành viên tích cực trong Diễn đàn An ninh khu vực ASEAN (ARF), Hội nghị Cấp cao Đông Á (EAS) để phát huy vai trò cường quốc hạng trung, tìm kiếm cơ hội lãnh đạo, vì lợi ích của khu vực (Murray và Matera, 2020).

Từ năm 2018 đến năm 2020, Hải quân Hoàng gia Anh đã cử năm tàu chiến đến khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Tàu sân bay HMS Queen Elizabeth chở 18 máy bay chiến đấu tàng hình F-35. Đoàn hộ tống đi theo gồm sáu tàu chiến, một tàu ngầm và 14 trực thăng hải quân. Tàu khu trục USS The Sullivans của Mỹ và tàu khu trục HNLMS Evertsen của Hà Lan cũng gia nhập hạm đội tác chiến này. Trên tàu sân bay Anh còn hiện diện cả lính thủy đánh bộ Anh và Mỹ. Tất cả điều đó báo hiệu Anh đang thay đổi theo hướng chuyển nỗ lực quân sự, thương mại và ngoại giao sang Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương nhiều hơn (Jonathan Eyal, 2021). Bộ trưởng Quốc phòng Anh Ben Wallace nói: “Khi nhóm tác chiến tàu sân bay của chúng tôi ra khơi, nó sẽ phát cao lá cờ nước Anh toàn cầu, thể hiện tầm ảnh hưởng, báo hiệu sức mạnh, can dự với các nước bè bạn và tái khẳng định cam kết của Anh trong giải quyết các thách thức an ninh ở cả hiện tại và trong tương

lai”. Hoạt động của nhóm tác chiến tàu sân bay này góp phần củng cố quan hệ đối tác quốc phòng giữa Anh và các quốc gia trong khu vực.

Anh chính là nước vừa ủng hộ Singapore tách khỏi Malaysia, vừa hỗ trợ đặc lực cho Singapore phát triển sau khi nước này trở thành quốc gia độc lập. Do đó, việc can dự thông qua FPDA vừa đảm bảo vị thế của Anh, đồng thời răn đe và kiềm chế Malaysia có thể có động thái gây hấn đối với Singapore. Tuy FPDA không cam kết đóng quân tại Malaysia và Singapore (Emmers, 2012), nhưng có cơ chế hợp tác tương đối chặt chẽ từ cấp Bộ trưởng Quốc phòng cho đến cấp chiến dịch, thậm chí kể cả hợp tác cấp chiến thuật. FPDA là một cơ chế hợp tác quốc phòng, an ninh đa phương sớm nhất ở khu vực, dựa trên nguyên tắc tham vấn là chính, nhưng trong thực tế, FPDA đã tiến hành một loạt hoạt động đảm bảo an ninh cho Singapore và Malaysia, như diễn tập chung (trước đây tập trung vào diễn tập không quân là chính, nhưng nay đã tích hợp thành diễn tập cả ba quân chủng); Mở rộng sang lĩnh vực an ninh phi truyền thống như chống khủng bố, ứng phó với thảm họa thiên tai, chống cướp biển; Thúc đẩy cơ chế Tuần tra chung tại eo biển Malacca giữa Indonesia, Malaysia và Singapore; Bổ sung quan trọng cho các cơ chế khác như Hội nghị Bộ trưởng Quốc phòng các nước ASEAN (ADMM) và Hội nghị Bộ trưởng Quốc phòng các nước ASEAN mở rộng (ADMM+) trong ứng phó với các thách thức an ninh phi truyền thống.

Thông qua tăng cường quan hệ với các thành viên ASEAN, Anh tiến gần hơn đến nhóm “Bộ Tứ” - gồm Mỹ, Nhật Bản, Australia và Ấn Độ. Hoạt động của tàu sân bay HMS Queen Elizabeth tại Nhật Bản trở nên không chỉ rất quan trọng trong chiến lược tăng cường quan hệ Anh - Nhật Bản, mà còn tăng cường hiện diện của Anh (Janson và Engman, 2021) phối hợp với hoạt động của nhóm “Bộ Tứ” trong khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương.

1.3. Góp phần đấu tranh bảo vệ trật tự quốc tế dựa trên luật lệ

Năm 2019, Anh tiến hành bước đi thực chất đầu tiên hướng tới quan hệ mới với ASEAN

người với người bền chặt, triển vọng và lợi ích chiến lược chặt chẽ cũng như thương mại và đầu tư.

³ Năm 2018, hai nước đã ký thỏa thuận về sử dụng năng lượng hạt nhân vì mục đích hòa bình; Tháng 1 năm 2019 ký Thỏa thuận về rượu... Hai nước cũng đã ký Bản ghi nhớ về việc tiếp tục cung cấp dịch vụ hàng không cũng như một số bản ghi nhớ khác về quản lý tài chính...

bằng cách lập phái đoàn ngoại giao cấp Đại sứ tại ASEAN. Sau Brexit, Anh quan tâm nhiều hơn đến ASEAN do đây là con đường tự nhiên vào địa chính trị khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương (Janson và Engman, 2021). Đằng sau mục tiêu này, Anh muốn đối diện với Trung Quốc, nơi thể hiện rõ nhất quan hệ căng thẳng về kinh tế và an ninh giữa hai nước. Trung Quốc vẫn chưa quên cuộc chiến tranh nha phiến, các hiệp ước bất bình đẳng (năm 1842), sự sỉ nhục của đế chế, thuộc địa hóa Hồng Kông và nhượng các tô giới cho nước ngoài trong thế kỷ XIX và thế kỷ XX. Kể từ khi nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa ra đời năm 1949, quan hệ Anh - Trung Quốc đã trở nên căng thẳng, đặc biệt là đàm phán về tương lai Hồng Kông (từ năm 1984 đến 1997). Quan hệ thương mại giữa hai nước không bằng quan hệ giữa Anh và các nước lớn khác. Quan hệ chính trị song phương thường gay gắt hơn, nhất là sau khi Thủ tướng Anh David Cameron gặp Đạt Lai Lạt Ma vào tháng 5/2012. Sau khi Thủ tướng Anh David Cameron thăm Trung Quốc tháng 12/2013, Trung Quốc đã tăng đầu tư, mua cổ phần một số Ngân hàng và các cơ sở dịch vụ Anh⁴. Anh tán thành dự án “Con đường tơ lụa mới” của Trung Quốc, thậm chí Thủ tướng Anh đến khu tự trị Tân Cương (tháng 8/2015) để khai mạc “tuần trăng mật” Trung Quốc - Anh. Tiếp đó, tháng 10/2015, Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình thăm cấp nhà nước tại Anh, được đón tiếp nồng hậu: không có mấy nguyên thủ được chủ nhà mời nghỉ lại Cung điện Buckingham, đi xe ngựa và phát biểu trước hai viện của Quốc hội như nguyên thủ Trung Quốc. Nước này còn chọn Thành phố London làm nền tảng cho việc quốc tế hóa đồng nhân dân tệ.

Tuy nhiên, lập trường của Trung Quốc về Hồng Kông lại trở thành rào cản lớn trong quan hệ song phương. Ngày 11/11/2020, Ủy ban Thường vụ Đại hội Đại biểu Nhân dân Toàn quốc Trung Quốc quyết định tước tư cách thành

viên của Hội đồng Lập pháp Hồng Kông đối với những nhà lập pháp Hồng Kông thúc đẩy hoặc ủng hộ nền độc lập của Hồng Kông, từ chối công nhận chủ quyền của Trung Quốc, tìm kiếm sự can thiệp của nước ngoài. Trên thực tế, Ủy ban Thường vụ Đại hội Đại biểu Nhân dân Toàn quốc Trung Quốc đã tước tư cách đại biểu bốn thành viên. Anh liền tuyên bố quyết định này của Trung Quốc vi phạm Tuyên bố chung Trung Quốc - Anh ngày 19 tháng 12 năm 1984, vi phạm cam kết của Trung Quốc rằng Hồng Kông được hưởng “mức độ tự chủ cao” và quyền tự do ngôn luận. Anh cho rằng Trung Quốc liên tục vi phạm, lần đầu tiên là vào năm 2016, lần thứ hai là vào tháng 6/2020 khi Bắc Kinh ban hành Luật An ninh Quốc gia Hồng Kông, tháng 11/2020 là lần thứ ba kể từ năm 1997 Trung Quốc vi phạm Tuyên bố chung có tính ràng buộc pháp lý. Gần đây, tháng 3/2021, Anh cùng Mỹ, EU, Canada áp đặt các biện pháp trừng phạt các quan chức Trung Quốc vì vi phạm nhân quyền ở Tân Cương. Trung Quốc lập tức trả đũa bằng cách trừng phạt các nghị sĩ, nhà ngoại giao và các tổ chức tư vấn. Có lẽ ngoài nước Anh, chưa có nước nào cho phép hầu hết người dân Hồng Kông nào có nguyện vọng đến và sinh sống tại Anh đều được đáp ứng (Eyal, 2021).

Từ sau năm 2016, Anh đã điều chỉnh từ bỏ lập trường trung lập về tranh chấp biển Đông, yêu cầu Trung Quốc tuân thủ phán quyết của Tòa Thường trực Trọng tài quốc tế ngày 12/7/2016. Không những thế, Anh còn thách thức Trung Quốc về “yêu sách và chủ quyền lãnh hải ở biển Đông” trên lĩnh vực ngoại giao và hành động của Bắc Kinh trên biển. Việc Anh thường xuyên tuần tra trên biển ở khu vực Thái Bình Dương là nằm trong chính sách đó. Anh coi Trung Quốc là đối thủ cạnh tranh có hệ thống và là mối đe dọa lớn nhất đối với an ninh kinh tế.

Đáng chú ý, ngày 16/9/2020, phái đoàn Anh đã gửi công hàm số UK NV No. 162/20 New York lên Tổng Thư ký Liên hợp quốc thể hiện lập trường của ba nước Anh, Pháp, Đức liên quan đến các công hàm gần nhất của Trung Quốc về vấn đề biển Đông. Công hàm nhấn mạnh Công ước Liên hợp quốc về Luật Biển (UNCLOS) năm

⁴ Như Ngân hàng Barclays, BP, Thames Water, Anglo America, sân bay Heathrow và Manchester, mua lại Weetabix và Pizza Express, nhà máy điện hạt nhân Hinckley Point... các dự án trong lĩnh vực giao thông, bất động sản, giải trí và tài chính.

1982 là “khuôn khổ pháp lý cho tất cả các hoạt động trên biển và đại dương” và quyền đi lại không gây hại, tự do hàng hải và hàng không phải được tôn trọng, đặc biệt tại biển Đông. Công hàm phản đối yêu sách thái quá, trái với UNCLOS 1982 của Trung Quốc ở biển Đông. Anh cùng hai quốc gia châu Âu đã nhắc lại tính chất phổ quát và thống nhất, nhấn mạnh cần phải duy trì tính toàn vẹn của UNCLOS 1982 như được Đại hội đồng Liên hợp quốc tái khẳng định trong nghị quyết hàng năm về đại dương và luật biển.

Gần đây, ngày 15/9/2021, ba nước Mỹ, Anh cùng Australia đã chính thức tuyên bố thành lập liên minh ba nước, viết tắt là AUKUS. Sau khi rút quân khỏi Afghanistan, Tổng thống Mỹ Joe Biden cần một phương tiện để Mỹ tái tập trung vào thách thức chiến lược lớn nhất của thời đại: Một Trung Quốc “độc tài và giận dữ” (Peter Jennings, 2021). Vương quốc Anh cần tập trung vào chính sách đối ngoại sau Brexit và quyết định rằng nước này cần một vị thế ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Thủ tướng Anh Johnson đánh giá ba nước Mỹ - Anh - Australia là “đồng minh tự nhiên” mặc dù “có thể bị chia cắt về mặt địa lý” và cho biết liên minh sẽ tạo ra “một quan hệ đối tác quốc phòng mới, thúc đẩy việc làm và thịnh vượng” (Borger và Sabbagh, 2021). Như vậy, chiến lược của Vương quốc Anh hướng sang Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương xuất phát từ lý do về kinh tế (khu vực là động cơ tăng trưởng của thế giới), an ninh (để duy trì tự do hàng hải trong khu vực đang diễn ra cạnh tranh địa chính trị gay gắt) và các giá trị (thúc đẩy xã hội mở nhằm duy trì các quy tắc và chuẩn mực quốc tế). Mối quan tâm của Anh đối với Đông Nam Á phản ánh tầm quan trọng ngày càng tăng về kinh tế và địa chính trị của khu vực cũng như tham vọng của Vương quốc Anh nhằm tăng cường ảnh hưởng ở châu Á (Kliem, 2021).

2. Đẩy mạnh quan hệ Anh với các quốc gia ASEAN

2.1. Quan hệ chính trị, an ninh

Ngày 04/8/2021, Vương quốc Anh đã chính thức trở thành đối tác đối thoại (Strangio, 2021) thứ mười một của ASEAN, là quốc gia châu Âu

duy nhất có được vị thế này ngoài EU (Kliem, 2021). Ngoài việc duy trì hiện diện quân sự tại Brunei và là thành viên của FPDA, Anh còn là thành viên Hiệp ước Thân thiện và Hợp tác ASEAN từ năm 2012. Nhân sự kiện này, Thủ tướng Anh David Cameron tuyên bố rằng nước Anh sẽ chấm dứt tình trạng “bỏ bê lạnh tính” đối với khu vực (Haacke, 2021). Anh có khả năng tăng cường hiện diện quốc phòng tại Đông Nam Á, nhờ vẫn duy trì 1.000 quân đồn trú ở Brunei, kiểm soát lãnh thổ hải ngoại tại Ấn Độ Dương, trong đó có Diego Garcia, để Anh có thể ứng phó trong bất kỳ tình huống nào trên các tuyến đường biển ở Đông Nam Á (Eyal, 2021).

Anh có kế hoạch tăng cường can dự quốc phòng với các nước ASEAN từ trước khi diễn ra trưng cầu dân ý về Brexit năm 2016. Anh đã trở thành quan sát viên của hai nhóm chuyên gia trong ADMM+ và sẽ tăng cường tham gia các cuộc tập trận chung được tiến hành trong khuôn khổ FPDA.

Vương quốc Anh hiện có bảy căn cứ quân sự ở nước ngoài⁵, trong đó có hai căn cứ tại Đông Nam Á là Brunei và Singapore. Năm 2021, trong bối cảnh tái bùng phát đại dịch COVID-19, tàu sân bay Queen Elizabeth của Hải quân Hoàng gia Anh đã và đang triển khai hoạt động đầu tiên qua vùng biển Đông Nam Á (Roy-Chaudhury, 2021).

Anh tham gia với các quốc gia thành viên ASEAN trên nhiều lĩnh vực, từ hỗ trợ chuẩn bị cho đến triển khai hoạt động với Singapore và Việt Nam, phát triển hợp tác khu vực, thông qua Hội nghị chuyên đề về tác chiến rừng rậm tại Brunei; Chi phí cho các khóa học tại Vương quốc Anh cũng như các khóa học do khu vực tổ chức và Anh tài trợ và các hoạt động hỗ trợ nâng cao năng lực, chia sẻ kiến thức trong ASEAN (Gov.uk⁴).

Từ năm 2013 đến nay, doanh số bán trang thiết bị quốc phòng của Anh cho Đông Nam Á đứng thứ tư sau Nga, Mỹ và Trung Quốc. Các sĩ quan quân đội Đông Nam Á thường xuyên tham

⁵ Đó là các căn cứ ở các nước Bahrain, Oman, Kenya, Brunei, Singapore, Diego Garcia và Qatar.

dự các khóa huấn luyện và giáo dục tại các cơ sở quốc phòng tại Anh. Anh đào tạo chuyên môn chống khủng bố cho các cơ quan an ninh và thực thi pháp luật của Đông Nam Á. Anh cũng thành lập đơn vị chống khủng bố và các phần tử cực đoan cho ASEAN này tại Cơ quan đại diện ngoại giao của Anh ở Kuala Lumpur, Malaysia. Anh là thành viên sáng lập Nhóm liên lạc quốc tế, tạo điều kiện cho các cuộc đàm phán hòa bình giữa Chính phủ Philippines và Mặt trận giải phóng Hồi giáo Moro (MILF). Anh thúc đẩy quan hệ quốc phòng song phương mạnh mẽ hơn và thành lập ban tham mưu quốc phòng tại Đông Nam Á vào năm 2016 và có trụ sở tại cơ quan đại diện ngoại giao của Anh ở Singapore.

Anh tỏ ra tích cực can dự vào tranh chấp chủ quyền trên biển Đông. Từ năm 2019, bốn tàu chiến của Hải quân Hoàng gia (là các tàu HMS Sutherland, Argyll, Albion và Montrose) đã tới Đông Á tham gia các nhiệm vụ thực thi lệnh trừng phạt của Liên Hợp Quốc trừng phạt Triều Tiên. Một vài tàu trong số đó tham gia chiến dịch thực thi quyền tự do hàng hải trên biển Đông. Là quốc gia bao bọc bởi đại dương, cho nên Anh rất coi trọng quyền tự do hàng hải và hàng không, coi đó là một trong những trụ cột trọng tâm của trật tự quốc tế dựa trên luật lệ. Việc Anh tăng cường hiện diện trên biển Đông cũng do một phần hưởng ứng lời kêu gọi từ Mỹ rằng các quốc gia khác cần làm nhiều hơn nữa để hỗ trợ quyền tự do hàng hải trong khu vực tranh chấp.

2.2. Quan hệ kinh tế, thương mại, đầu tư

Ngoài quan hệ an ninh, Vương quốc Anh còn nỗ lực làm sâu sắc hơn quan hệ kinh tế với các quốc gia thành viên ASEAN. Ngoài việc đã lần lượt ký các Thỏa thuận tự do thương mại với Singapore và Việt Nam, trong chuyến thăm Indonesia tháng 4/2021, Ngoại trưởng Anh Raab còn ký bản ghi nhớ về việc thành lập Ủy ban kinh tế và thương mại chung với Indonesia để giải quyết các rào cản tiếp cận thị trường (Haacke, 2021).

Chỉ trong ba quý đầu năm 2020, tổng thương mại hàng hóa và dịch vụ giữa Anh và các nước thành viên ASEAN đã đạt 36,4 tỷ bảng Anh (45,5 USD). Anh đầu tư trực tiếp

(FDI) vào ASEAN đạt ít nhất là 29,2 tỷ bảng Anh (tương đương 36,5 tỷ USD trong năm 2019 trước khi bùng phát đại dịch Covid-19. Trong khi đó, các nước ASEAN đầu tư trực tiếp vào Anh đạt ít nhất 8,8 tỷ bảng Anh (11 tỷ USD) năm 2019. Anh là một đối tác phát triển lớn của Đông Nam Á, tổng vốn ODA của Anh đầu tư vào ASEAN trong thập kỷ qua là hơn 3,5 tỷ bảng Anh (Gov.uk4).

2.3. Quan hệ y tế, văn hóa, giáo dục, xã hội

Anh tiến hành “Ngoại giao Ccovid-19” thông qua Đối thoại Anh - ASEAN. Hai bên đã ra tuyên bố về quản lý đại dịch, phục hồi kinh tế khu vực và thậm chí cả biến đổi khí hậu (Kliem, đđ). Vương quốc Anh đã cam kết đóng góp một triệu bảng cho Quỹ ứng phó Covid-19, đồng thời hỗ trợ 50 triệu bảng Anh cho ASEAN để ứng phó Covid-19, bao gồm đóng góp cho Quỹ ASEAN ứng phó Covid-19, triển khai các chính sách giảm thiểu tác động kinh tế của Covid-19 và nâng cao năng lực hệ thống y tế quốc gia của các nước ASEAN. Anh đưa ra dự án nghiên cứu sản xuất và phát triển vaccine ASEAN nhằm hỗ trợ các nước ASEAN nâng cao năng lực để phát triển, thử nghiệm, sản xuất và phân phối vắc xin. Điều này phù hợp với Tuyên bố của các nhà lãnh đạo ASEAN ngày 2/11/2019 về an ninh và tự cường vaccine. Anh cam kết hợp tác với các chính phủ, xã hội dân sự, các đối tác đa phương để hỗ trợ nỗ lực của Đông Nam Á (British High Commission Kuala Lumpur, 2021).

Bên cạnh đó, Anh triển khai Chương trình Sức khỏe Tốt hơn (BHP) tại năm quốc gia ASEAN (Malaysia, Myanmar, Philippines, Thái Lan và Việt Nam) kể từ cuối năm 2019 nhằm tăng cường hệ thống chăm sóc sức khỏe, giải quyết gánh nặng của các bệnh không lây nhiễm và tăng khả năng tiếp cận chất lượng chăm sóc sức khỏe.

Vương quốc Anh đã hỗ trợ Đông Nam Á ứng phó với thiên tai, động đất và sóng thần ở Sulawesi (Indonesia) vào tháng 9/2018. Sau bão và lũ lụt năm 2020, Anh đã cung cấp 1,25 triệu bảng Anh thông qua Ủy ban Chữ thập đỏ Quốc tế để hỗ trợ 24.000 người bị ảnh hưởng ở Việt Nam và 10.000 người ở Philippines tiếp cận với

các hỗ trợ về y tế, nước và sinh kế. Anh cũng là nước tài trợ lớn cho hoạt động hỗ trợ nhân đạo ở Myanmar. Năm 2020, Anh chi 28 triệu bảng cho hỗ trợ nhân đạo và khoảng 12 triệu bảng cho các hoạt động liên quan đến sinh kế và khả năng phục hồi ở Myanmar.

Hiện nay, hơn 40.000 sinh viên ASEAN đang theo học tại các trường ở Vương quốc Anh; Đồng thời hơn 125.000 sinh viên ASEAN đang theo học các chương trình giáo dục đại học do Anh tổ chức ở nước ngoài. Mỗi năm có hơn 200 sinh viên từ các quốc gia thành viên ASEAN theo học Chương trình Học bổng Chevening sau đại học do Vương quốc Anh tài trợ hoàn toàn.

Hội đồng Anh đang đóng góp vào cải cách và phát triển giáo dục trên khắp Đông Nam Á, đã đào tạo hơn 30.000 giáo viên tiếng Anh từ năm 2016 đến 2020. Hội đồng Anh cũng tổ chức dạy tiếng Anh cho hơn 6 triệu người học trực tiếp và trực tuyến ở Đông Nam Á tại tất cả mười quốc gia thành viên ASEAN. Hội đồng Anh còn thực hiện dự án trị giá 8,5 triệu bảng Anh để hỗ trợ giáo dục đại học trong ASEAN (Gov.uk4).

Như vậy, Vương quốc Anh là quốc gia chủ động mở mang quan hệ ngày càng sâu rộng trên nhiều lĩnh vực với Đông Nam Á, hứa hẹn khả năng phát huy hiệu quả vai trò là đối tác đối thoại của ASEAN.

2.4. Hạn chế trong quan hệ của Anh với các quốc gia ASEAN

Vương quốc Anh là một nền kinh tế mạnh, nhưng sau Brexit, kinh tế Anh có thể dễ bị tổn thương và hệ quả của Brexit. Điểm hạn chế này có thể cản trở nhất định nhu cầu làm sâu sắc thêm quan hệ với các đối tác (Janson và Engman, 2021) ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương.

Hướng về Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, Anh có thể khó thực hiện đầy đủ cam kết với an ninh châu Âu, vì lực lượng hải quân có hạn, lại phải lo đối phó với những thách thức an ninh từ Bắc Băng Dương và biển Baltic.

Tác động kép của đại dịch COVID-19 và Brexit khiến không ít người lao động ở Anh gặp

khó khăn kinh tế, làm dấy lên các cuộc biểu tình, thậm chí bạo động chống cảnh sát chưa từng có ở Bristol. Chính phủ Anh có thể phải tập trung vào giải quyết các vấn đề trong nước hơn là đáp ứng mối quan tâm về an ninh của các quốc gia (Triglavcanin, 2021.) ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương.

Việc Anh tăng cường can dự quốc phòng ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương liên quan tới việc triển khai căn cứ cho tàu hải quân thường xuyên ra vào là không đơn giản, do chi phí xây dựng và duy trì căn cứ khá đắt đỏ, và quan trọng hơn là sự nhạy cảm về chính trị tại các quốc gia trong khu vực. Vì thế, Anh cần nhắc triển khai luân phiên một tàu khu trục hoặc một tàu chiến đa chức năng ở khu vực này trong 2 - 3 năm tới, như đã áp dụng ở Bahrain (Trung Đông) từ tháng 5/2019. Đến nay, Anh vẫn chưa đưa ra quyết định cuối cùng về cách làm sao duy trì sự hiện diện liên tục ở Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương (Ian Storey, 2019). Do vậy, hoạt động của Anh tại khu vực sẽ ở mức độ chưa được như mong muốn⁶.

Bên cạnh đó, xích mích giữa Anh với Trung Quốc vốn đã tồn tại từ trước, nay thêm chồng chất. Trong khi Anh cam kết duy trì quyền tự do hàng hải dựa trên luật pháp quốc tế trên các vùng biển, trong đó có biển Đông, Trung Quốc lại phản ứng tiêu cực trước việc hoạt động của Hải quân Anh trên biển Đông, nhất là khi tàu Hải quân Anh HMS Albion đi qua quần đảo Hoàng Sa ngày 31/8/2018, thách thức các đường cơ sở thẳng mà Trung Quốc đã vạch ra xung quanh quần đảo này năm 1996 trái với UNCLOS 1982. Trung Quốc cho rằng tàu Albion đã vi phạm chủ quyền của mình. Phản ứng của Trung Quốc gay gắt hơn bình thường vì hành động này tương tự với hoạt động tự do hàng hải (FONOP) của Mỹ, tàu của Anh lại trên đường đến thăm Việt Nam. Do đó, Trung Quốc đã cảnh báo rằng nếu Anh tiếp tục thách thức

⁶ Trong khi đó, Pháp đã hiện diện lâu dài, cùng với mức độ hoạt động hải quân và quốc phòng cao trong khu vực. Pháp sẽ tiến hành tập trận hải quân Quad + 1 đầu tiên ở Vịnh Bengal cùng với Mỹ, Ấn Độ, Australia và Nhật Bản.

“các lợi ích cốt lõi” của Trung Quốc, thì thỏa thuận thương mại tự do hậu Brexit Trung Quốc - Anh sẽ bị hủy bỏ. Tuy nhiên, cảnh báo đó đã không ngăn được Anh. Tháng 1/2019, tàu chiến Anh và Mỹ đã tiến hành các hoạt động chung trên biển Đông. Trung Quốc coi đây là sự mở rộng liên minh “chống Trung Quốc” không chính thức do Mỹ dẫn đầu.

Về phần mình, Vương quốc Anh tuyên bố sẵn sàng hợp tác với Trung Quốc bất chấp những khác biệt về “giá trị”; Muốn mở cửa cho thương mại và đầu tư của Trung Quốc và hợp tác với Bắc Kinh giải quyết các thách thức về biến đổi khí hậu và mất đa dạng sinh học. Tuy nhiên, việc Anh tăng cường hiện diện quân sự ở Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương có thể bị Bắc Kinh xem nhẹ (Triglavcanin, 2021).

3. Triển vọng quan hệ Anh với các quốc gia ASEAN

Từ nay tới năm 2030, nước Anh sẽ tham gia sâu rộng vào Đông Nam Á và ASEAN nhằm hỗ trợ thương mại cùng có lợi, an ninh chung và các giá trị (Gov.uk2).

3.1. Quan hệ chính trị, an ninh

Ngoài việc hợp tác chặt chẽ với Mỹ, Anh duy trì Thỏa thuận FPDA, nâng cao khuôn khổ an ninh của Australia, New Zealand, Malaysia và Singapore trong tương lai (Triglavcanin, 2021), Hải quân Anh dự kiến tăng tần suất hoạt động trên biển Đông nhằm khẳng định vị thế của “Nước Anh toàn cầu” “chống lại những nước coi thường luật lệ” (Ministry of Defence, 2019).

3.2. Quan hệ kinh tế

Vương quốc Anh có thể quan tâm tới một hiệp định thương mại với ASEAN, nhưng trọng tâm trước mắt là gia nhập Hiệp định Đối tác Toàn diện và Tiến bộ xuyên Thái Bình Dương (CPTPP). Việc gia nhập CPTPP sẽ giúp Anh mở ra cầu nối và tăng sự hiện diện tại châu Á, khi khu vực này đang có nhiều điểm sáng về tăng trưởng kinh tế trong bối cảnh đại dịch Covid-19, đồng thời, việc gia nhập cũng giúp Anh cắt giảm chi phí đàm phán cùng lúc nhiều hiệp định song phương.

Với tầm nhìn “Nước Anh toàn cầu”, chính phủ Anh tham vọng 80% khối lượng thương mại của

Anh sẽ được thực hiện qua các hiệp định thương mại tự do vào năm 2022. Anh đồng thời cũng đang tiếp tục đàm phán hiệp định thương mại tự do song phương với chín trong tổng số 11 nước thành viên CPTPP. Năm 2020, Anh đã ký Thỏa thuận Thương mại tự do với Nhật Bản, đối tác thương mại lớn nhất của Anh trong các nước thành viên CPTPP, và với Singapore, đối tác thương mại lớn nhất của Anh tại ASEAN.

3.3. Các quan hệ khác

Từ tháng 8/2020 đến tháng 4/2021, đối thoại kinh tế và hai cuộc họp trực tuyến Troika giữa hai Bộ trưởng Ngoại giao đang giữ chức Chủ tịch ASEAN và sẽ giữ chức Chủ tịch ASEAN kế tiếp với Ngoại trưởng Vương quốc Anh đã được tổ chức. Cuộc họp Troika vào tháng 4/2021 tập trung vào đối phó với đại dịch Covid-19 và một số lĩnh vực hợp tác khác, bao gồm thích ứng với biến đổi khí hậu, tăng cường chuỗi cung ứng ASEAN - Vương quốc Anh và làm sâu sắc hơn mối quan hệ công nghệ (Haacke, 2021).

Quỹ Newton của Vương quốc Anh sẽ đầu tư lên đến 106 triệu bảng Anh (tương đương 132,5 triệu USD) trong năm 2021 để hỗ trợ hợp tác khoa học và đổi mới quốc tế ở Đông Nam Á. Vương quốc Anh cũng đầu tư 23 triệu bảng Anh (tương đương 28,75 triệu USD) vào Quỹ Fleming cho các dự án giải quyết vấn đề kháng thuốc kháng sinh ở Indonesia, Lào, Myanmar và Việt Nam. Cơ quan Vũ trụ Vương quốc Anh hỗ trợ các dự án ở Indonesia, Malaysia, Philippines và Việt Nam trong khuôn khổ Chương trình Đối tác Quốc tế trị giá 152 triệu bảng Anh (tương đương 190 triệu USD) trong 5 năm, sử dụng thế mạnh nghiên cứu và đổi mới của ngành vũ trụ Vương quốc Anh để mang lại lợi ích kinh tế hoặc xã hội bền vững cho các nền kinh tế mới nổi và đang phát triển.

Ngoài ra, quỹ Tài chính Khí hậu Quốc tế của Anh sẽ hỗ trợ cho các quốc gia Đông Nam Á để giảm thiểu và thích ứng với tác động của biến đổi khí hậu, giảm nạn phá rừng và phát triển nền kinh tế sạch, bền vững (Gov.uk4).

Là đối tác đối thoại với ASEAN sẽ là phép thử thực sự đầu tiên về “Nước Anh toàn

cầu”. Anh sẽ phải tỏ rõ là một đối tác tin cậy và mang tính xây dựng đối với ASEAN, đồng thời thực hiện hành động cân bằng tinh tế giữa đẩy lùi hành động mang tính cưỡng ép và duy trì mối quan hệ với Trung Quốc. Kết quả thực hiện điều này vẫn chưa rõ ràng. Đây cũng chính là cơ hội để Vương quốc Anh phát huy sức mạnh mềm của mình.

4. Lời kết

Trong quá trình chuẩn bị cho hậu Brexit, Chính phủ Anh đã xây dựng các kế hoạch nhằm củng cố và thúc đẩy ảnh hưởng và các lợi ích kinh tế, an ninh, thúc đẩy các giá trị trên toàn cầu. Ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, Anh tăng cường, làm sâu sắc hơn quan hệ với các đối tác chủ chốt trong nhóm “Bộ Tứ”, cũng là những đối tác truyền thống của mình nhằm các mục tiêu trên và triển khai quân nhân để duy trì và thúc đẩy một trật tự khu vực dựa trên luật pháp quốc tế.

Đối với Đông Nam Á và khối ASEAN, Vương quốc Anh tìm cách nâng cấp quan hệ với các quốc gia, mở rộng và làm sâu sắc thêm quan hệ song phương, tăng cường can dự quốc phòng với tất cả các nước Đông Nam Á, cũng như tìm cách mở rộng ảnh hưởng trong các cơ

cấu an ninh khu vực do ASEAN đóng vai trò chủ đạo.

Đạt được quy chế đối tác đối thoại ASEAN hậu Brexit là một trong những mục tiêu ngoại giao chính của “Nước Anh toàn cầu”, hứa hẹn thúc đẩy quan hệ của London với Đông Nam Á, tạo nên một trụ cột quan trọng cho chiến lược hướng về khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Mặt khác, điều đó có thể gây quan ngại cho một số ít quốc gia và có thể gây chia rẽ hơn nữa về tư tưởng và kinh tế khi các nước lớn đẩy mạnh cạnh tranh gay gắt, lôi kéo, chia rẽ, phân hóa các quốc gia trong khu vực. Vấn đề then chốt đối với Anh là cách thức can dự sao cho không để các nước hiểu rằng đây là nỗ lực buộc khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương nói chung, Đông Nam Á và ASEAN nói riêng, phải chọn bên trong cuộc cạnh tranh Mỹ - Trung Quốc ngày càng căng thẳng.

Việc ASEAN đồng thuận dành cho Vương quốc Anh quy chế đối tác đối thoại góp phần thúc đẩy đáng kể quan hệ giữa London với ASEAN cũng như với từng quốc gia thành viên, thúc đẩy hình thành trụ cột quan trọng cho nước Anh hướng về khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương♦

Tài liệu tham khảo:

1. British High Commission Kuala Lumpur (2021): *Call for expression of interest: supporting COVID-19 response in ASEAN*, July 21, 2021, <https://www.gov.uk/government/news/call-for-expression-of-interest-supporting-covid-19-response-in-asean>; truy cập ngày 7/8/2021.
2. Emma Janson and Mats Engman (2021): *The UK's Pivot to the Indo-Pacific*, Institute for Security & development Policy, May 24, 2021, <https://www.isdp.eu/the-uks-pivot-to-the-indo-pacific/>; truy cập ngày 7/8/2021.
3. *Foreign Secretary visits South East Asia to usher in “new era” of UK-Indo Pacific security cooperation*, GOV.UK, April 7, 2021, <https://www.gov.uk1/government/news/foreign-secretary-visits-south-east-asia-to-usher-in-new-era-of-uk-indo-pacific-security-cooperation>; truy cập ngày 6/8/2021.
4. Frederick Kliem (2021): *Is ASEAN too ‘Far East’ or just right for Global Britain?*, East Asia Forum, 4 June 2021, <https://www.eastasiaforum.org/2021/06/04/is-asean-too-far-east-or-just-right-for-global-britain/>; truy cập ngày 6/8/2021.
5. *Global Britain in a Competitive Age: the Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy*, July 2, 2021, <https://www.gov.uk2/government/publications/global-britain-in-a-competitive-age-the-integrated-review-of-security-defence-development-and-foreign-policy>; truy cập ngày 6/8/2021.
6. Gov.uk3, Joint statement on India-UK Virtual Summit, 4 May 2021: Roadmap 2030 for a Comprehensive Strategic Partnership, 4 May 2021, <https://www.gov.uk/government/>

- publications/india-uk-virtual-summit-may-2021-roadmap-2030-for-a-comprehensive-strategic-partnership/joint-statement-on-india-uk-virtual-summit-4-may-2021-roadmap-2030-for-a-comprehensive-strategic-partnership, truy cập ngày 7/8/2021.
7. Gov.uk4, Guidance UK-ASEAN factsheet, <https://www.gov.uk/government/publications/uk-asean-factsheet/uk-asean-factsheet>, truy cập ngày 7/8/2021.
  8. Ian Storey (2019): *The United Kingdom and Southeast Asia after Brexit*, ISEAS Yusok Ishak Institute, No.33, 23 April 2019, https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ISEAS_Perspective_2019_33.pdf; truy cập ngày 5/8/2021.
  9. Jonathan Eyal (2021): *Return' of the British to Asia?*, The Straits Times, May 4/2021, <https://www.straitstimes.com/opinion/return-of-the-british-to-asia>; truy cập ngày 5/8/2021;
  10. Julian Borger and Dan Sabbagh (2021): *US, UK and Australia forge military alliance to counter China*, The Guardian, September 16, 2021, <https://www.theguardian.com/australia-news/2021/sep/15/australia-nuclear-powered-submarines-us-uk-security-partnership-aucus>, truy cập ngày 5/10/2021.
  11. Jürgen Haacke (2021): *The United Kingdom's 'tilt' toward the Indo-Pacific*, East Asia Forum, 18 June 2021, <https://www.eastasiaforum.org/2021/06/18/the-united-kingdoms-tilt-toward-the-indo-pacific/>, truy cập ngày 6/8/2021.
  12. Ministry of Defence (2019): *Gavin Williamson sets out vision for defence in Global Britain*, 11 February 2019, <https://www.gov.uk/government/news/gavin-williamson-sets-out-vision-for-defence-in-global-britain>; truy cập ngày 8/8/2021.
  13. Okabe Boburu (2021): *Les relations du Japon avec la Grande-Bretagne : des motivations similaires pour un avenir radieux?* Politique Internationale, 13/7/2021, <https://www.nippon.com/fr/in-depth/d00674>, truy cập ngày 5/8/2021.
  14. Patrick Triglavcanin (2021): *The United Kingdom Returns to the Indo-Pacific*, Future Directions, 8 April 2021, <https://www.futuredirections.org.au/publication/the-united-kingdom-returns-to-the-indo-pacific/>, truy cập ngày 6/8/2021.
  15. Peter Jennings (2021): *AUKUS sets a better direction for Australia's defence*, The Strategist, 17 Sep 2021, <https://www.aspistrategist.org.au/aucus-sets-a-better-direction-for-australias-defence>, truy cập ngày 6/10/2021.
  16. Philomena Murray (2019): *Brexit: Australia's choices in engaging with the UK*, <https://www.ukandeu.ac.uk/brexit-australias-choices-in-engaging-with-the-uk>, truy cập ngày 6/8/2021.
  17. Philomena Murray and Margherita Matera (2020): *Australia-style': a model for relations with Europe?* <https://www.ukandeu.ac.uk/australia-style-a-model-for-relations-with-europe>, truy cập ngày 6/8/2021.
  18. Rahul Roy-Chaudhury (2021): *Understanding the UK's 'tilt' towards the Indo-Pacific*, IISS, 15th April 2021, <https://www.iiss.org/blogs/analysis/2021/04/uk-indo-pacific-tilt>; truy cập ngày 8/8/2021.
  19. Ralf Emmers (2012): *The Five Power Defense Arrangements and Defense Diplomacy in Southeast Asia*, Asian Security (8:3), pp. 271-286, truy cập ngày 7/8/2021.
  20. Sebastian Strangio (2021): *ASEAN Grants United Kingdom 'Dialogue Partner' Status*, The Diplomat, August 06, 2021, <https://www.thediplomat.com/2021/08/asean-grants-united-kingdom-dialogue-partner-status>, truy cập ngày 8/8/2021.

Thông tin tác giả:

GS.TS. NGUYỄN HỒNG QUÂN Viện Chiến lược Quốc phòng - Bộ Quốc phòng
 Email: quan8394.ids@gmail.com